

İŞÇİ BENCİL VE BİREYCI MİDİR?

Aydınlık Gazetesi, 10 Ekim 2015

Yıldırım Koç

İnsanların kişilikleri bir taraftan binlerce yılda biçimlenen gen yapılarıyla belirleniyor. Diğer taraftan yüzyıllar içinde oluşmuş gelenekler ve kişinin günlük yaşamında karşılaştığı sorunlar etkili.

Birkaç örnek vereyim.

Fethiyeli Ramazan Bey'e göre, keçi yetiştiren yörükler isyancıdır, hızlı karar verir, çabuk hareket eder, çeviktir. Bu kişiliğin oluşmasında, dağda keçi gütmenin, sağa sola dağılan keçileri toplamak zorunda olmanın etkisi büyükmüş. Koyun yetiştirenler ise genellikle koyunlar gibi uysal olurmuş.

Hollandalı bir iktisat tarihi profesörü arkadaşım vardı. Hollandalılar çok uzlaşmacı kişilerdir. Pek kavga etmezler. Sorun çıktığında bir mutabakat sağlamaya çalışırlar. Nedenini şöyle açıkladı: Hollanda'da arazilerin önemli bölümü deniz seviyesinin altındadır. Deniz suyunun arazileri işgal etmesini bentler önler. Eğer bir kişi bentlerin korunması konusundaki görevlerini yerine getirmese, yalnızca onun arazisi değil, tüm arazileri deniz suyu basar. Bu nedenle bir uzlaşma kültürü gelişmiş.

YENİ TEKNOLOJİLER İMECEYE GEREK BIRAKMADI

Eskiden köylerde bir imece geleneği, dayanışma, yardımlaşma vardı. Şimdi iyice azaldı. Niçin?

Eskiden kullanılan tarım teknolojisi geriye ve insanları işbirliğine zorluyordu. Ekini tırpanla hep beraber biçecektiniz. Ekinin harmanyerine taşınması ayrı bir işti. Harmanyerinde işleri sıraya sokacaktınız. Köyde iş bitmez. Bu işler ancak birlikte yapıldığında kolaylaşıyor ve hatta mümkün oluyordu. Bu ilişkilerin sonucu, toplu eğlence olan düğünler ve sünnet düğünleri, cenaze konusundaki gelenekler, yardımlaşma, birbirine sahip çıkma, dayanışma anlayışıydı.

Günümüzde bir biçerdöver tarlaya giriyor; eskiden çok sayıda köylünün birkaç günde yaptığı işi bir saat içinde yapıyor; sapsarı tarlada bırakıyor; arkadan gelen balya makinesi de sapsarı toplayıp balya haline getiriyor. Geçmişte birçok kişinin katkısıyla haftalar alan bir iş, günümüzde birkaç kişi tarafından bir günde bitiriliyor. Sonuç ne? Köylerde dayanışma azaldı; bireycilik, bencillik ve dedikodu çoğaldı.

Kentlerde eskiden mahallede dayanışma vardı. Komşu, komşunun külüne muhtaçtı. Kaç kuşaktır aynı mahalleyi paylaşan insanlar büyük bir aile gibi olmuştu. Doğumda, düğünde, cenazede elele verilir. Kışlık erzak birlikte hazırlanırdı. Dönemin ekonomik koşulları ancak böyle bir dayanışma içinde olduğunda ayakta kalınabilmesini sağlıyordu. Sonra göçler ve yeni ekonomik ilişkiler, yeni toplumsal ilişkilere yol açtı. Aynı apartmanda yaşayan insanlar birbirine bayramda bile gitmiyor; çünkü artık birbirlerine muhtaç değiller; çamaşırı külle yıkama devri bitti; otomatik çamaşır makinesi devri başladı.

KAPİTALİZM BENCİLLEŞTİRİR

Kapitalist düzen insanları bencil, bireyci, hesapçı yapıyor. Bu lanet kapitalist düzende yaşayabilmek için başkalarını ezeceksiniz. Kimse kimsenin gözünün yaşına bakmıyor. Düşen yerden kaldırılmıyor; aksine daha da eziliyor. Bu acımasız lanet düzen, istesene de istemesene de insanları bencil, bireyci, hesapçı yapıyor. İşçiler de bu düzenin ürünü. Bunu reddetmek, işçiyi idealize etmek kimseye birşey kazandırmaz.

İşçi, ancak sınıfına ihtiyaç duyduğunda ve sınıfına dayanarak kapitalizme karşı mücadele içine girdiğinde kapitalizmin kişiliğinde ve davranışlarında yarattığı bu olumsuzlukları aşabiliyor. Bu süreçte alternatif bir dünya önerenlerin kendi ilişkilerinde alternatif insana özgü dayanışma, dostluk, yoldaşlık ilişkilerini sürdürmesinin de büyük önemi vardır.